

BUDI MUŠKO, MIJENJAJ PRAVILA!

Nalazi i lekcije naučene tokom sedmogodišnjeg projekta **Inicijativa mladića** u organizaciji CARE International Balkan

Young
Men
Initiative

care®

ICRW

International Center
for Research on Women
where insight and action connect

BUDI MUŠKO, MIJENJAJ PRAVILA!

Nalazi i lekcije naučene tokom sedmogodišnjeg projekta
Inicijativa mladića u organizaciji CARE International Balkan

ZAŠTO promovisati zdrav, nenasilan i rodno ravnopravan životni stil među maloljetnim mladićima u regionu Balkana? _____ **03**

ŠTA je Inicijativa mladića? _____ **04**

KAKO je ocijenjena Inicijativa mladića? _____ **06**

ŠTA smo naučili? _____ **07**

Autori/ke:

Sophie Namy, Brian Heilman, Shawna Stich & Jeffrey Edmeades

Međunarodni centar za istraživanje o ženama (ICRW)

januar 2014.

Budi muško, mijenjaj pravila!

Nalazi i lekcije naučene tokom sedmogodišnjeg projekta Inicijativa mladića u organizaciji CARE International Balkan

Šta znači "biti muško" za maloljetne mladiće u regionu Balkana? Može li to značiti očuvanje mira umjesto činjenja nasilja? Zabavljati se bez droge i alkohola? Praktikovati siguran seksa?

U proteklih sedam godina, koalicija lokalnih, regionalnih i međunarodnih organizacija promoviraju ove pozitivne muške identitete pod zastavom "Inicijativa mladića" (YMI). Koordinisana od strane CARE International Balkan, implementirana od strane

partnerskih institucija u četiri zemlje, i ocijenjena od strane Međunarodnog centra za istraživanje o ženama (ICRW), Inicijativa mladića nastoji da promiče više životni stil koji daje prioritet dobrom zdravlju, nenasilju i rodnoj ravnopravnosti kroz kombinaciju edukativnih radionica i kampanja u zajednici. Ovaj sintetizovani izvještaj pruža pregled obrazloženja, dizajna i rezultata evaluacije programa iz implementacije Inicijative mladića u srednjim stručnim školama. ¹

— 1. Inicijativa mladića na Zapadnom Balkanu uključuje i druge aktivnosti, kao što su regionalni kampovi za mlade, trening za organizacije civilnog društva, kao i programi za romske zajednice.

› Budi muško klub (BMK) – događaj u zajednici

ZAŠTO promovisati zdrav, nenasilan i rodno ravnopravan životni stil među maloljetnim mladićima u regionu Balkana?

Učesnici Inicijative mladića su rođeni za vrijeme ili neposredno nakon ratova u Jugoslaviji i odrasli su za vrijeme burnog postkonfliktnog oporavka. Širom regiona, interpersonalno nasilje – uključujući i nasilje koje su doživjeli i počinili mladi – ostaje veoma zastupljeno. U stvari, 37% do 55% mladih muškaraca prema našoj procjeni su naveli da su šutirali, udarali ili tukli nekog drugog mladića u životu. Štaviše, naši nalazi naglašavaju sveprisutnost rodni normi koje podstiču nasilje, kao što su prihvaćanje nasilja u intimnim odnosima, homofobija i

ideja da je fizička snaga osnovna karakteristika toga šta znači "biti muškarac." Podaci takođe ukazuju na značajne razlike među mladićima maloljetnicima u osnovnom znanju o seksualnom i reproduktivnom zdravlju (SRZ), kao i čestoj upotrebi alkohola.

U cjelini gledano, ovi nalazi predstavljaju uvjerljiv argument za relevantnost Inicijative mladića u pomaganju mladićima u regionu da prevaziđu kulturu nasilja i da prihvate mirniji, pravičniji i zdraviji koncept muškosti.

› BMK aktivnost u školi

ŠTA je Inicijativa mladića?

Pristup Inicijative mladića se zasniva na rodno-transformativnom kurikulumu prilagođenom prema Programu H Instituta Promundo i osmišljenom da izazove kritičko razmišljanje o rodnim normama koje pokreću nasilje i druge nezdrave oblike ponašanja.² Visoke stope korištenja alkohola u regionu takođe podstiču program da se usmjeri na visoko rizično pijenje, koje je povezano sa povećanom vjerovatnoćom izvršenja nasilja u mnogim situacijama.

Inicijativa mladića se sprovodi u srednjim stručnim školama, što joj omogućava da postigne visok nivo učešća među dječacima u dobi od 14 do 18 godina. Fokus na mlade je važan, jer adolescencija predstavlja ključni trenutak u procesu socijalizacije, kada se još uvijek razvijaju stavovi i ponašanja. U školama koje su učestvovala u projektu, sesije Inicijative mladića u trajanju od osam do deset sati, koje su vodili obučeni facilitatori, su integrisane u redovni raspored časova tokom školske godine, sa fokusom na četiri ključne programske oblasti: (1) rodna ravnopravnost; (2) nasilje; (3) seks, zdravlje i dobrobit; i (4) upotrebu alkohola i droge. Inicijativa mladića se proteže i izvan učionica. Program obuhvata dodatni rezidencijalni trening gdje facilitatori održavaju dodatne sesije i aktivnosti izgradnje tima (team-building) u imerzivnijem okruženju. Pored toga, program obuhvata i "Budi muško" kampanju životnog stila,

koja ima za cilj da ojača ključne poruke Inicijative mladića i podstakne promjene na nivou škole i izvan nje. Kampanja je podržana putem različitih edukativnih materijala, društvenih medija i "akcija" koje su organizovali i sproveli učenici članovi "Budi muško" klubova.

Vodeća filozofija Inicijative mladića je da dječake ne treba shvatiti kao prepreku miru i rodnoj ravnopravnosti, nego kao ključne saveznike u promovisanju nenasilnih, zdravih odnosa i zajednica. Inicijativa mladića smatra da ako učenici uče o nasilju, kao i o tome kako da preispituju dominantne rodne norme, i ako imaju priliku da primjenjuju ove nove ideje i vještine u sigurnim prostorima, onda će postojati veća vjerovatnoća da internalizuju ove informacije koje će, tokom vremena, rezultirati rodno ravnopravnijim, zdravijim i nenasilnim životnim stilovima. Štaviše, kako grupne norme počinju da se mijenjaju, program pomaže u stvaranju tolerantnije, prihvatljivije sredine na nivou škole.

Ovu putanju promjena kojom dječaci primjenjuju i internalizuju nove ideje, učvrstilo je nekoliko struktura podrške, kao što su nenasilni uzori (npr. facilitatori Inicijative mladića), društvene mreže podrške, kao i podsticajno školsko okruženje.

RAZVOJ INICIJATIVE MLADIĆA

Pilot projekt Inicijativa mladića (2007-2010) obuhvatao je formativno istraživanje i implementaciju u pet gradova širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije. Tokom Faze II (2011-2013), CARE je prilagodio program na dva važna načina na osnovu rezultata iz pilot projekta: (1) osnovne sesije Inicijative mladića postale su obavezan dio kurikuluma u školama koje učestvuju u projektu; i (2) dodani su dobrovoljni treninzi koji su se održavali izvan grada za intenzivniju obuku i angažovanje. Ova nova verzija Inicijative mladića predstavljena je i ocijenjena u četiri škole koje se nalaze u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), Zagrebu (Hrvatska), Beogradu (Srbija) i Prištini (Kosovo).

— 2. Program H (H označava Homens i Hombres, riječi za muškarce u portugalskom i španskom jeziku, respektivno) nastoji da angažuje mladiće i njihove zajednice u kritičnim razmišljanjima o krutim društvenim normama. Program je razvijen i potvrđen

u Južnoj Americi i na Karibima, a od tada je bio prilagođen za korištenje u nekoliko zemalja, uključujući Tanzaniju, Indiju, Peru i Vijetnam. Za više informacija posjetite: <http://www.promundo.org.br/en/activities/activities-posts/program-h/>

› Program M radionica i aktivnosti izgradnje tima (team-building).

› Kreativna radionica sa BMK članovima i Romima

KAKO je ocenjena Inicijativa mladića?

Tokom Faze II (2011-2013) ICRW je ocjenjivao Inicijativu mladića u četiri srednje stručne škole (Sarajevo, Zagreb, Beograd i Priština) koristeći pristup mješovitih metoda. Implementacija Inicijative mladića u svakom gradu pratila je školski kalendar. Nalazi se oslanjaju na podatke iz kvantitativnih istraživanja (obavljena prije i poslije osmomjesečnog programa sa svim učenicima koji su učestvovali u projektu), dubinskih intervjua i diskusija u fokus grupama (sa učenicima koji su učestvovali u projektu, profesorima i facilitatorima Inicijative mladića) i evidenciju praćenja. Jedan grad (Priština) takođe je prikupljao podatke iz kontrolne škole u kojoj se nisu implementirale aktivnosti Inicijative mladića. Pogledajte tabelu ispod za više detalje o uzorcima istraživanja. Evaluacija u svakom gradu imala je za cilj da:

1. Ocijeni proces implementacije;

2. Identifikuje rezultate u četiri tematske oblasti projekta (rodni stavovi; nasilje; seks, zdravlje i dobrobit; te korištenje alkohola i droge); i

3. Identifikuje bilo koji diferencijalni efekat učešća na dobrovoljnim treninzima koji su se održavali izvan grada, u odnosu na učešće samo na sesijama koje su se održavale u učionici.

Evaluacija je jedinstvena u svom kolaborativnom pristupu. Nakon svake školske godine, kolaborativne grupe – donator/koordinator, realizatori, i evaluator – zajedno su radili kako bi potvrdili rezultate evaluacije i izvukli pouke o tome kako da poboljšaju dizajn programa i relevantnost evaluacije. Ogromna vrijednost ovog kolaborativnog, iterativnog procesa učenja je takođe važan rezultat Inicijative mladića.

Grad	Godina istraživanja	Kvantitativno Ispitanici ‡	Dubinsko Ispitanici *	Fokus grupa Učesnici *
Sarajevo	2011/2012	271	8	16
Zagreb	2011/2012	257	8	16
Beograd	2012/2013	159	9	12
Priština (interventna)	2012/2013	285	7	8
Priština (Kontrolna)	2012/2013	276	--	8

‡samo učenici koji su učestvovali i u osnovnom i završnom istraživanju su uključeni u uzorak. Osipanje uzorka je u rasponu od 7% do 26%.

*Pored dubinskog istraživanja i fokus grupa sa učenicima, razgovarali smo sa facilitatorima Inicijative mladića i profesorima u svakom gradu gdje je program implementiran.

› Budi muško Kampanja: Narandžasti dan – Kampanja Ujedinite se za prestanak nasilja nad ženama

ŠTA smo naučili?

CILJ 1: IMPLEMENTACIJA

Sve u svemu, saznali smo da je moguće uvesti rodno-transformativni program za mladiće u strukovnim srednjim stručnim školama. Lokalni partneri u svim gradovima implementirali su program kao što je planirano, sa entuzijazmom i dovitljivošću. Ključni faktori u obezbjeđivanju nesmetane implementacije Inicijative mladića je dobijanje podrške od uprave i profesora u svakoj školi, kao i prijemčivost učenika za taj program. Zajednički izazov je bilo kratko trajanje školskog časa (40 do 50 minuta) u okviru kojeg treba da se završi svaka sesija Inicijative mladića.

CILJ 2: REZULTATI PROGRAMA

Iako se rezultati razlikuju po gradovima, program je ostvario neke od svojih rezultata, kao što je prikazano u nastavku po tematskim oblastima. Prije svega, nalazimo značajne programske efekte u povećanju rodno pravičnih stavova, nenasilnih namjera i znanja o SRZ. Ovi kvantitativni nalazi su potkrijepljeni podacima iz intervjua koji pružaju uvjerljive primjere o tome kako učešće u Inicijativi mladića podstiče kritičko razmišljanje o tome što znači "biti muško."

CILJ 3: DODATNA VRIJEDNOST TRENINGA KOJI SU SE ODRŽAVALI IZVAN GRADA

U većini gradova, učešće u treninzima koji su se održavali izvan grada pokazalo se izuzetno korisnim. Nalazi ukazuju da su imerzivno okruženje i dubinske diskusije održane tokom ovih treninga posebno efikasni u mijenjanju stavova koji se odnose na osjetljive teme, kao što su homofobija i nasilje.

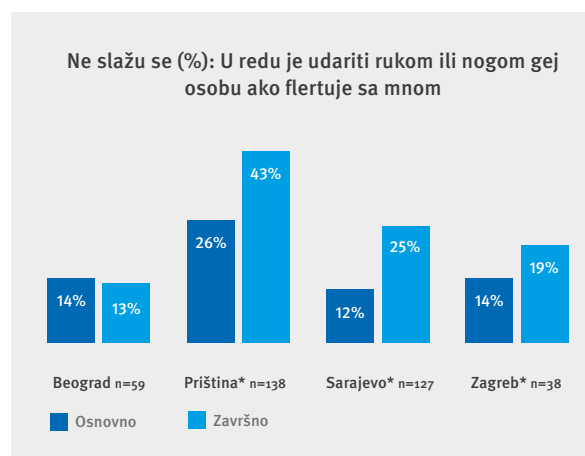
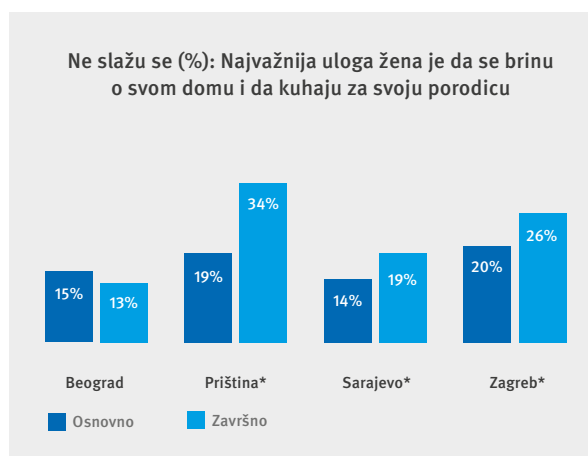
Sve u svemu, jasno je da su učenici cijenili Inicijativu mladića i smatrali je relevantnom za njihove živote. Učesnici su izrazili izuzetno divljenje prema svojim facilitatorima, koje su mnogi od ispitanika izričito opisali kao pozitivne uzore. Dok evaluacija nije pronašla dokaze o smanjenom nasilničkom ponašanju i korištenju alkohola, vrlo je vjerovatno da je potreban duži, intenzivniji angažman na ovim pitanjima, kao i više vremena da se potencijalne promjene manifestuju. Mnogi važne pomoci u prijavljenim stavovima i namjerama učesnika, međutim, ukazuju na to da je Inicijativa mladića postavila jak temelj iz kojeg mogu nastati dugoročne, transformacione promjene.

› Učesnici Program M radionice i novi BMK članovi

TEMA 1: STAVOVI O MUŠKARCIMA I ŽENAMA

Slike 1 i 2

Zvezdica (*) označava statistički značajne promjene uz $p < .05$

POZITIVNI POMACI U STAVOVIMA

Program je doprinio kritičkom razmišljanju o stavovima o rodu u društvu. Iako se rezultati evaluacije razlikuju po gradovima, ukupni obrasci ukazuju na to da su nakon učešća u Inicijativi mladića mnogi mladići izrazili ravnopravnije stavove o rodnim ulogama i seksualnoj različitosti. Kao što je prikazano u ilustrovanim primjerima predstavljenim na Slikama 1 i 2, stavovi u vezi sa primarnom ulogom žena u porodici i homofobijom poboljšali su se u svim gradovima, osim u jednom.

Mislim da u našem regionu ... bio je standard da muškarac donosi hljeb a ne žena ... ali svi smo se pitali, 'Zašto ga i žena ne bi donosila?' Dakle, ne bi trebalo da postoji razlika između muškaraca i žene. Samo je njihov pol drugačiji.
- učesnik, Sarajevo

Mnogi učenici su takođe izrazili fleksibilnije stavove o muškosti poslije programa. Na primjer, u Prištini 58% učesnika nije se složilo da je fizička snaga najvažnija osobina za muškarca, u poređenju sa 31% prije programa ($p < .05$). Ispitanici su dodatno objasnili ovu temu:

Da bismo postali muškarci ovdje, pušimo cigarete, pijemo alkohol ... Sada [shvatam] da sve pušenje i pijenje alkohola ne čini muškarca, već suprotno od muškarca ... promijenio sam mišljenje kroz ove treninge ... One vrijednosti o kojima smo razgovarali promijenile su sva pravila.
- učesnik, Priština

LEKCIJE

Interaktivne tehnike i treninzi koji su se održavali izvan grada su posebno efikasni u preispitivanju duboko ukorijenjenih društvenih normi. Mnogi ispitanici opisali su kako su im ove vrste aktivnosti pomogle da dožive moć i nejednakost iz nove perspektive. Štaviše, učenici i facilitatori podjednako su primijetili da su duži vremenski period i imerzivno okruženje ovih treninga omogućavali smisleniju diskusiju. U dva od četiri grada, rezultati ankete potvrđuju da su učesnici ovih treninga doživjeli pozitivnije promjene u rezultatima koji se odnose na rod, nego oni koji su samo učestvovali u sesijama u učionici.

Iako smo otkrili nekoliko pozitivnih promjena u stavovima, patrijarhalne norme još uvijek su prisutne. Do kraja programa, na primjer, većina anketiranih učenika i dalje se slagala sa rodno neravnopravnim izjavama kao što su "muškarac treba da ima posljednju riječ u svojoj kući", a tokom intervjua neki mladići su izrazili restriktivne ideje o tome kako djevojke treba da se oblače i ponašaju.

Stvaranje jakog odnosa sa učenicima je izuzetno važno. Iskustva iz Beograda podvlače važnost pod-

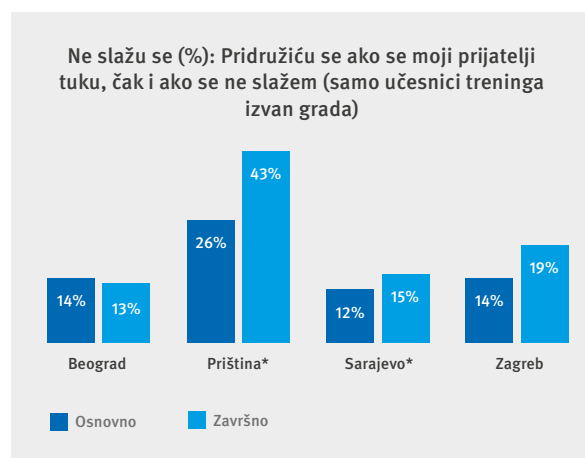
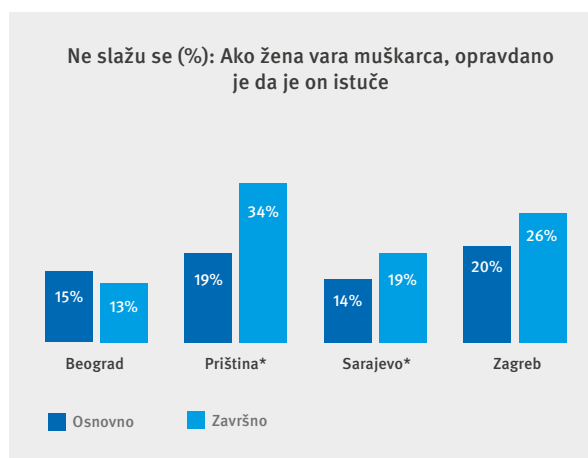
sticanja istinske veze između facilitatora i učenika. Zbog spoljašnjih dešavanja u gradu (npr. politizacije Povorke ponosa neposredno prije početka Inicijative mladića) neki učenici su bili u početku sumnjičavi prema motivima ovog programa, a kasnije je trebalo dosta vremena implementatorima da stvore momentum u pogledu aktivnosti Inicijative mladića. Pored toga, facilitatori su shvatili da je važan redosljed sesija. Dakle, oni preporučuju obrađivanje najosjetljivijih tema (npr. rod i homofobija) tek nakon uspostavljanja dobrih odnosa sa učesnicima.

› Članovi Budi muško kluba

TEMA 2: INTERPERSONALNO NASILJE

Slike 3 i 4

Zvezdica (*) označava statistički značajne promjene uz $p < .05$

NASILJE JE ŠIROKO RASPROSTRANJENO

Učenci su prijavili da su doživjeli i počinili mnoge vrste nasilja, i kod kuće i u školi. Na primjer, 28% do 42% učesnika je prijavilo da su dobili batine ili šamar od strane odraslih u svojoj kući, a 34% do 68% učesnika je prijavilo da su izvršili neku vrstu fizičkog nasilja nad vršnjakom tokom trajanja istraživanja.

Za nas koji su odrasli u Prištini, bilo je teško odrastati na ovim ulicama. Čim ste izašli na ulicu da idete u školu, oni su tamo i počinju tuču sa vama. Jednom, dva puta, a zatim treći put, udaraš i ti njih. Šta možete da uradite ... - učesnik, Priština

SVIJEST, STAVOVI I NAMJERE U POGLEDU NASILJA MOGU SE POBOLJŠATI

Svijest učenika o emocionalnom nasilju povećala se nakon učešća u Inicijativi mladića, a neki ispitanici su opisali kako više ne koriste pogrdne nazive, stereotipe i druge oblike emocionalnog nasilja.

Uvijek sam mislio da nekako, znate, fizičko nasilje ostavlja neke velike posljedice. Kasnije sam shvatio da nekako verbalno nasilje ostavlja najveće posljedice, jer, ne znam, modrice će nestati, ali ... [emocionalno nasilje] ostaje u psihi. -učesnik, Sarajevo

Takođe smo pronašli naznake da Inicijativa mladića može pomoći da se smanji tolerancija za nasilje nad ženama u različitim situacijama. U Prištini i Sarajevu, na primjer, bilo je manje vjerovatno da će učenici nakon učešća u programu podržati mušku upotrebu nasilja nad ženama koje su nevjernice (Slika 3). Slično tome, u oba grada procenat mladića koji se nisu slagali sa tvrdnjom "žena treba da toleriše nasilje kako bi održala svoju porodicu zajedno", povećao se tokom trajanja ovog projekta.

Pored toga, u tri od četiri grada, učenici koji su pohađali neki od treninga koji su se održavali izvan grada, značajno su povećali svoje namjere da ostanu nenasilni ako su njihovi prijatelji uključeni u tuču (Slika 4). Potencijal Inicijative mladića da podstakne nenasilne namjere su dodatno potvrdili naši podaci iz intervjua. Nekoliko ispitanika opisalo je pomak u očekivanju da nasilno reaguju u situacijama u kojima se činilo da

je tuča vjerovatna, uz napomenu da je ovo označilo promjenu od početka programa.

Prije nego što je [Budi muško] klub postojao, kada su dva dječaka bili uključeni u nasilje – kada su se tukli jedan s drugim – svi su očekivali da se i njegov prijatelj uključi. Sada prijatelji pokušavaju da zadrže prijatelje izvan nasilja, tako da to ne dođe do nivo ubistva ili smrti. - učesnik, Priština

OGRAIČENI DOKAZI O PROMJENI PONAŠANJA

U tri od četiri grada, nismo uočili mjerljiv efekat programa na nasilno ponašanje mladića prema vršnjacima ili partnerima, što ukazuje da se poboljšani stavovi i namjere još uvijek nisu pretočili u praksu. U stvari, sa izuzetkom interventne škole u Prištini, mladići su prijavili povećane nivoe fizičkog nasilja tokom godine trajanja programa. To je možda pokazatelj prelaza koji karakteriše život mladića u toj dobi i povećanog rizika od nasilja jer polaze u srednju školu.

Međutim, u Prištini – gdje su rezultati evaluacije najjači – nalazimo obećavajuće znakove da bi program mogao pomoći u odvratanju od nasilja nad vršnjacima. Učesnici Inicijative mladića prijavili su isti nivo nasilja na kraju godine, kao na početku, dok je u kontrolnoj školi zabilježen značajan porast prijavljenog nasilja tokom trajanja programa ($p < .05$). Osim toga, među učesnicima treninga koji su se održavali izvan grada (oko polovine svih učenika u Prištini učestvovali su na jednom treningu), vršnjačko nasilje se neznatno smanjio. Nekoliko intervjuisanih mladića ispričali

su svoje priče o tome kako ih je program inspirisao da smanje upotrebu nasilja:

'Budi muško' nas je promijenio na bolje ... da ne koristimo pogrđna imena, da ne upotrebljavamo nasilje nad onima koji nisu toliko jaki, i mnoge druge stvari. -učesnik, Priština

LEKCIJE

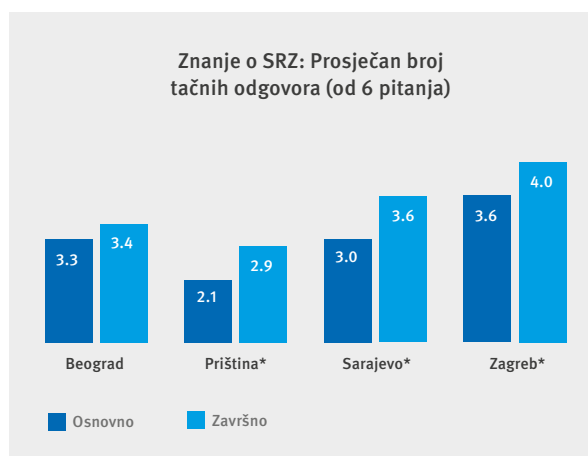
Veće fokusiranje programa na nasilje može potencijalno dovesti do boljih rezultata. Program Inicijative mladića u Prištini intenzivirao je svoj fokus na prevenciji nasilja, dodajući nekoliko sesija vezanih za nasilje u kurikulum. Ove dodatne sesije, u kombinaciji sa treninzima izvan grada, možda su doprinijele zaustavljanju povećanja nasilja (kao što se desilo u drugim gradovima) i podsticanju mladića na proaktivno sprečavanje nasilja. Na primjer, 76% učesnika treninga izvan grada izjavilo je da su intervenisali kako bi zaustavili neku tuču do kraja trajanja programa, u poređenju sa 41% na početku školske godine ($p < .05$).

Duži vremenski rok je od presudne važnosti za otkrivanje promjena. Kratko trajanje istraživanja (osam mjeseci), i činjenica da su se sesije o prevenciji nasilja održale pred kraj programa, ograničava našu sposobnost da otkrijemo promjene koje su se možda dogodile, naročito u ponašanju učenika. Na primjer, u vrijeme naše kontrolne ankete, mladići možda još uvijek nisu imali priliku da nove ideje i nenasilne namjere sprovedu u praksu.

TEMA 3: SEKS, ZDRAVLJE I DOBROBIT

Slika 5

Zvezdica (*) označava statistički značajne promjene uz $p < .05$

NIZAK NIVO ZNANJA, VELIKA POTREBA

Prije učešća u Inicijativi mladića, mladići su imali nizak nivo znanja o mnogim osnovnim činjenicama SRZ. Na primjer, prije programa više od dvije trećine (68%) učenika u svim gradovima nisu bili svjesni da su neke polno prenosive infekcije asimptomatske kod muškaraca. Ove praznine u znanju su posebno vrijedne pažnje s obzirom da je adolescencija period kada neki mladići počinju seksualnu aktivnost: u našem istraživanju, prosječna dob prvog seksualnog odnosa među polno aktivnim mladićima bila je između 14 i 15 godina.

INICIJATIVA MLADIĆA JE EFIKASNA U POVEĆANJU ZNANJA

Kao što je prikazano na Slici 5, učenici su značajno povećali svoje razumijevanje osnovnih informacija o SRZ nakon učešća u programu u tri od četiri grada ($p < .05$). Tokom diskusije u sklopu kvalitativnog istraživanja, takođe se pojavilo pitanje zastupljenosti obrazovanja o SRZ. Na pitanje da identifikuju "najupečatljiviju" temu Inicijative mladića, učesnici su često citirali učenje o kontracepciji i reproduktivnom zdravlju.

[Sesije o seksualnom zdravlju] su dobre jer su korisne. Jer generalno, u školi, u životu, niko ne govori

o takvim stvarima. Niko ne smatra za obavezu da nam govori o ovom svijetu, da nam govori o seksu, da nam govori o drogama.

- učesnik, Zagreb

ŠIRENJE DRUŠTVENIH MREŽA

Učenici u svim gradovima su prijavili visoke nivoe stresa i depresije. Ovaj program pomaže u analizi pitanja zdravlja i dobrobiti mladića širenjem njihovih društvenih mreža podrške. Ispitanici su često opisivali sklapanje prijateljstava i razvijanje zajedničkog osjećaja društvene odgovornosti kroz aktivnosti Inicijative mladića.

Bio sam zadovoljan [da prisustvujem rezidencijalnom treningu]. Bilo mi je drago da sam tamo. Prvo, stekao sam nove prijatelje, a osim toga sam se zabavljao i naučio nešto ... što ranije možda nisam znao. I bilo je super. -učesnik, Beograd

LEKCIJE

Sesije Inicijative mladića o seksualnom zdravlju ispunjavaju važnu potrebu, ali neki učenici zahtijevaju dodatnu pažnju da u potpunosti razumiju sve ove informacije. Prema mišljenju učenika i facilitatora u svim gradovima, teme o seksualnom zdravlju su među najpopularnijim od svih sesija Inicijative mladića; učenici imaju neke druge izvore ovih informacija i žele da saznaju više. Ipak, putem praćenja podataka saznali smo da neki učenici, posebno oni u Beogradu, nisu bili upoznati sa osnovnim pojmovima SRZ i da im je potrebno više objašnjenja nego što je predviđeno u kurikulumu Inicijative mladića.

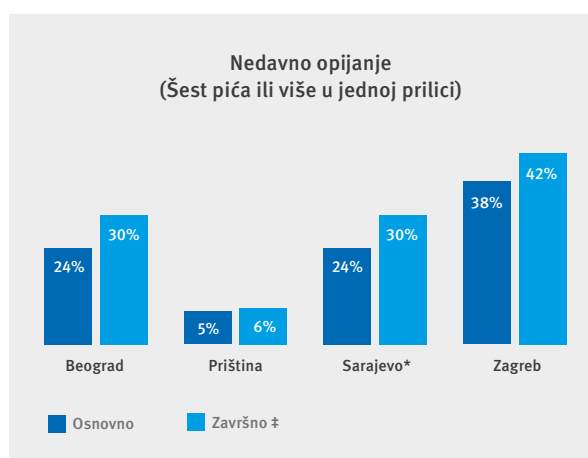
Kada je u pitanju prenošenje znanja o SRZ, sesije u učionicama su jednako efikasne kao i treninzi izvan grada. Iako naše istraživanje ukazuje na to da su treninzi izvan grada naročito pogodni u pomaganju učenicima da internalizuju nove stavove i da se povežu sa grupom vršnjaka koja će im pružiti podršku, svi učesnici su povećali svoje znanje o SRZ u sličnoj mjeri bez obzira na to da li su učestvovali na treningu izvan grada.

› BMK aktivnost: Podizanje svijesti i obilježavanje Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a

TEMA 4: KORIŠTENJE DROGE I ALKOHOLA

Slika 6

‡ U Sarajevu i Zagrebu, u upitniku je postavljeno pitanje o ponašanju u posljednjih šest mjeseci; u Prištini i Beogradu ovaj period je obuhvatao posljednja tri mjeseca; zvjezdica (*) označava statistički značajne promjene uz $p < .05$;

KORIŠTENJE ALKOHOLA JE SVEPRISUTNO

Mnogi učesnici Inicijative mladića prijavilo je konzumiranje alkohola, često na štetnom nivou. U tri grada, izuzev Prištine, redovno opijanje je prijavilo 24% do 38% učesnika na početku školske godine i ovdje nije došlo do poboljšanja do kraja programa (Slika 6). Neki učenici su smatrali da je pijenje tako široko prihvaćeno da bi bilo nemoguće za Inicijativu mladića (ili bilo kakvu intervenciju) da promijeni učestalost upotrebe alkohola.

Kada je riječ o alkoholu, mislim da to niko ne može promijeniti ... jer svaki dan je neka zabava. Dakle, alkohol se koristi u svakodnevnom životu, znaš? Niko to neće moći promijeniti.
-učesnik, Sarajevo

SREDNJA ŠKOLA JE VRIJEME EKSPERIMENTISANJA

Naši nalazi pokazuju da početak srednje škole predstavlja ključno vrijeme da se spriječi upotreba dro-

ga (prvenstveno marihuane) i alkohola od strane mladića: mnogi učenici povećali su svoje eksperimentisanje tokom trajanja ovog istraživanja. Uprkos nedostatku mjerljivog efekta programa u ovoj oblasti, vrijedno je napomenuti da je kod nekih mladića učešće u Inicijativi mladića učvrstilo njihovu odlučnost da se suzdrže od upotrebe alkohola i supstanci.

Ne pijem, ne pušim, ne koristim droge ... naučio sam mnogo o tome kako droga i alkohol utiču na ljude ... i shvatio sam još više da ne želim piti, pušiti, ili, ne daj Bože, probati neku psihoaktivnu supstancu. -učesnik, Sarajevo

LEKCIJE

Društveni mediji mogu biti važna strategija u promovisanju zdravog ponašanja. U Prištini, većina članova Budi muško kluba (59%), su javno dali obećanja da će prestati pušiti na Facebook stranici Kluba, a nekoliko ispitanika je opisalo smanjenje učestalosti pušenja među svojim prijateljima. Ovo je bio obećavajući, neočekivani rezultat koji ilustruje kako se društveni mediji mogu koristiti za pružanje podrške programskim aktivnostima i jačanju pozitivnog pritiska vršnjaka unutar grupa prijatelja.

Intervencija Inicijative mladića je možda nedovoljna da spriječi visok nivo upotrebe alkohola i drugih supstanci (uključujući cigarete) u ovom regionu. Imajući u vidu nedostatak efekta programa u smanjenju upotrebe alkohola i droga, Inicijativa mladića možda treba da razmotri preispitivanje toga da li je njen postojeći program sposoban za postizanje promjena u ovoj tematskoj oblasti. Iako se ponašanja povezana sa upotrebom supstanci dovode u vezu sa prevladajućim pojmovima muškosti, promjene mogu zahtijevati drugačiji pristup i/ili intenzivniji fokus nego što je to moguće u okviru Inicijative mladića.

› Omladinski radnik Inicijative mladića vodi radionicu

› BMK aktivnost: Ulična akcija na Svjetski dan bez duhana

ZAHVALNOST

Inicijativa mladića predstavlja zajednički napor lokalnih, nacionalnih i međunarodnih organizacija. CARE International Balkan koordinisao je aktivnosti implementacije od samog početka. Radionice, treninzi i kampanje Inicijative mladića su u svakom gradu organizovane od strane partnerskih organizacija: Centar E8 (Beograd); Mreža vršnjačkih edukatora (Priština); Asocijacija XY (Sarajevo); Status M (Zagreb); i Perpetuum Mobile (Banja Luka). Međunarodni centar za istraživanje o ženama (ICRW) je sproveo formativno istraživanje i evaluacije o svim fazama ove inicijative.³ Instituto Promundo pružio je tehničku pomoć u adaptaciji Programa H i podršku partnerskim organizacijama, a SMART kolektiv je osmislio i koordinirao „Budi muško“ kampanju.

Željeli bismo da se zahvalimo upravi i osoblju svih škola koje su učestvovala u projektu i ovom istraživanju. Takođe izražavamo svoju zahvalnost učenicima učesnicima na njihovoj predanosti, otvorenosti i vremenu.

Konačno, zahvalni smo na velikodušnoj podršci koju su projektu Inicijativa mladića pružili Ministarstvo vanjskih poslova Norveške i CARE Norveška (putem sredstava prikupljenih posredstvom specijalnih donatorskih TV emisija) i CARE International Balkan.

— 3. Ovo istraživanje je osmišljeno i sprovedeno u saradnji sa nezavisnim istraživačkim partnerima u svakom gradu: Srđan Dušanić (Sarajevo), Ivana Jugović (Zagreb), Ereblir Kadriu (Priština), i Biljana Maletin Uljarević (Beograd). Vladimir Turjačanin je pomogao u analizi podataka.

KONTAKT

CARE International

Bosna i Hercegovina
Banja Luka 78000
Aleja Svetog Save 7a
T: +387 51 25 82 00
E: spetkovic@carenw.org

Hrvatska
Zagreb 10000
Iblerov trg 9
T: +385 1 45 73 287
E: jcrowover@carenw.org

Srbija
Beograd 11030
Scerbinova 6/20 – VII floor
T: +381 11 35 72 341
E: mstarcevic@care.rs

Kosovo
Priština 10000
Gazmend Zajmi 21
T: +381 (0) 38 224 779 ; 222 435
E: Besnik.Leka@co.care.org

Web stranica: www.youngmeninitiative.org (pdf verzija dostupna za preuzimanje)

Međunarodni centar za istraživanje o ženama

1120 20th St NW Suite
500 North Washington,
DC 20036
Tel: 202.797.0007
Twitter: @ICRW
Email: info@icrw.org
<http://www.icrw.org/>

